

Celjske Slovenske Novine.

Vrednik: Profesor Valentin Konček. —

Tote novine pridejo vsako Soboto na svetlo: Cena za četrtinsko leto 40 kr. Po pošti 50 kr. Sr.

Nro. 2.

8. maliga serpana 1848.

Iz Cella.

Pri nas se slovenski duh od dne do dne bolj vucma, in vsé kar od slovenskih domorodcov iz Lublanc, Gradca al iz Dunaja zvedimo, nas močno razveseli. Tudi kmetje na spodnim Štajerskim so začeli pogostejši *Novine* brati, katere jim mi, ki imamo z ljudstvom veliko opraviti, tudi pri vsaki priložnosti priporočujemo. Le berite, berite, lubi Slovenci! zdaj je slovenskiga branja dovolj, de bote zvedili, kaj se za vaših hribah, v slovenski domovini, v avstrijskemu cesarstvu in na drugim svetu dogrba alj hudiga prigodi. Kdor nevé, kaj se na svetu godi, velikokrat škodo terpi. Vednje je moč! —

Na poklic našiga visokočastitliva ga deželna poglavarja za postavljenje dobrovoljnih strelcov (*Schützen-Corps*) od vsih strani mladenci v kup hitijo, pokažite po takim, de vsak Štajarc rad pride, kader čast ali domovina kliče. Tudi lepa reč je, za domovino, za stariše in otroče v boj iti; takó so storili junaki perviga časa, ki zatorej v narodnih pesnih do večne čase živijo. Za tega volo, hrabri mladenci štajerske vlasti, zapojte tudi vi, kakor vaši krajski prijati:

Klobuček po strani
In sakujo na ram',
In hajdi u Gradec,
U vojsko grem sam!

Pa živigam in pojem,
In vriskam terde;
Če nisam za boje,
Kdo drugi pa bo?

J. Š.

Od štajerskiga zbora.

I. Od staliskih grašinskih gospodov.

Namestniki.

Gospodje: Joahim apt v st. Lambrecht, Bogolub Keršhaumer, prošt v Vorau, Jožef Kraumer, stoljni prošt v Gracu, Dr. od Kaisersfeld, Dragutin Greisdorfer, Janex vitez od Acula, Rudolf vitez od Varnhauzer, Janex vitez od Pistor, Labomir baron od Waidmansdorf, Alfred grof Desenfans d'Avernas, Alojz baron od Hingenau, Franc vitez od Frejdenek, Vincenc Nagi, Gorgian baron od Gudenz, Vilhelm Vamiš, Ignac Disauer, Jožef grof od Vurnbrand, Anton Kirber, Ferdinand baron od Dinersberg.

II. Od nestaliskih gospodov.

Namestniki.

Gospodje: Kajetan od Šlutenberg, Alojz Sparovic, Janex Pauer, Alojz od Krihuber, Rihard Posek, Vincenc Nagi, Moric ilahni od Kaiserfeld, Anton Knafl - Lenc, Anton Kirber, Dragutin Denike.

III. Od večnosti, občernosti, mestjanstva in terianstva.

Namestniki.

Gospodje: Dr. Leopold Hasler, Dr. Sigmund, Ajhorn, Dr. Jožef Surcker, Andreas Rospini, Anton Fiser, Nikolauz Forher, Jožef Ebner, Anton Huber, Dragutin Hoheker, Kristof Kees, Dr. od Kaiserfeld, Alojz Slofer, Jur Koh, Jur Steger, Franc Frejberger, Jožef Mikl, Janex Reußl, Dragutin od Segensmid, Dr. Janex Sine, Janex Jungblut, Janex Jancič, Vincenc Gurnik, Ferdinand Koleger, Nikolauz Forher, Anton Poden, Franc Sperbauer, Jaka Krušnik,

Dr. Peter Trumer, Dragutin Kleker, Dr. Jožef Sreker.

IV. Od kmetov.

Namestniki.

Gospodje: Vincenc Gril, Janex Miler, Jožef Akerl, Anton Gros, Matia Fuhs, Jožef Falk, Franc Hindert, Miha Hofer, Matia Weis, Franc Fruvrt, Matia Hravda, Andrea Tappeiner, Matia Reih, Matia Siderič, Jožef Fasink, Grega Neifrid, Mateus Humer, Filip Kac, Matia Urek, Janex Janetič, Janex Storr, Franc Hopotar, Anton Yegeger, Janex Letolder, Jožef Hakl, Simon Vildiuk, Jožef Edmajer, Jožef Supfer, Jaka Fruman, Benedikt Kraisholer.

Ex Gradca.

Ker dobro vem, da vam zdej nobena reč bolj per sercu ne leži, kakor deželni namestni štajerski zbor v Gradcu, in ker sim prepričan, da vas vedno skerbi, če vaši poslanci prav za vas govorijo in se ponasajo, vas hočem, kolikor bo mogoče, potolažiti, zakaj jas sim vsaki dan pri zboru in slišim vse pogovore in sklepe. Slišal sim undan enga gorjanca, ki je tako govoril: Ako bi jas na zboru bil, jas bi jim hotel povedati, — jas bi njim pod nos dal. — Prašam te, prijatelj, komu bi jo ti hotel povedati? komu bi jo pod nos dal? Smiliš se meni v tvoji nezpameti, ker neves, kaj je zbor. Misliš morabit, da je na zboru tako, kakor v kerčmi, ker se v nedelo popoldne per polnima bokala fanti pripravajo, kateri xvoni lepši pojejo, Ločički ali Motniški. Prijatelj, na zboru je drugač. Le posluš — hočem ti povedati in vse razložiti. Če si že bil v Gradcu, si vidil v gosposkih sličah staro veliko in okajeno hišo, imenujejo jo Loutovš. Ta hiša ima visoke prostorne hrame. V nar lepšimu hramu, ker so stene poslačene, malane in s stavtami obdane, tam ker so v nekdanjih časih nar vikši štajerski brambovci in nepremagljivi grofi in vitezi s svojim ščeznim orožjam ropotali, tam zdaj sedijo per zeleni mizi, ki je s srebernim knoflami obkovan, poslanci štajerske dežele. Devetdeset jih je, in so cvet naše dežele. Zakaj kakor smo mi Slovenci nar bolj umne, modre in pravične moče k zboru poslali, tako tud Nemci resnično niso zadostali, in so tud moče zbrali, da jih je vesele slišati.

Spredej sedijo naše dežele poglavar, Ignac grof Attems, katerim so v 74 letih lasi sicer obledeli, pa vendar njih razumnost in modrost ti leti vkloniti niso mogli. Vaak, naj bo poslanc, alj poslušavec se čudi ter reče, da nikdar ni starica vidil, kateri bi bil v te starosti tako modro govoril. —

Na desni strani sedijo stališki in nestališki grajsaki, njih je 30 števila. Na te vi nar oštřejši gledate. — Ne bojte se jih resnično vam povem, vaak je pripravljen, od svojih pravic veliko — veliko dopustiti in kmetijski stan na to vižo polajšati, da vi, vaši otroci in vnuki več ne bote žalostni za brazdami hodili.

Na levi strani sedijo poslanci od učnosti, obertnosti, mestjanstva in terianstva tud 30 števila. Vsi so naši prijatli, zato ko dobro vejo, da je kmetijski stan nar močnejši šteber in podpora vsake deriave. Ako bi ravno grajsaki kaj vam škodliviga naprej postaviti hoteli, se precej ti uprejo.

Predsedniku nasproti sedi 30 kmetijskih poslancov nemskega in slovenskiga jezika. Tem ste vi svoje reči poročili, te ste prosili, da bi dobro premislili, kar bodo govorili, naj bi se terdno uperli sklepami, če bi vašimu koristi zoperni bili. Tem ste tud žugali, nje za krive deriati, nje preklinovati in tud tepsti, ako bi se pregovoriti dali. Alj ni res? — Prijatli ne skerbite za vas. Vaši poslanci se za vas tako nosijo, da njim bote hvalo vedli. Če bo božja volja, se bo ta reč tako poravnala, da bote vsi zadovolni. Poravnati se pa ta reč mera — in hitro se mora poravnati, beri ko bo mogoče, zakaj mira nam je treba, brez poravnanja teh reči pa mira ne bo. Bog bo moče razsvetil, in vaše želje dopolnil.

V Gradcu 4. dan mal. serpana 1848.

Škrebe.

Ex Gradca.

Dones je z Dunaja prišlo, de bodo kmeti za leto 1848 vse natorne davke (kteri niso v denarjih za plačati) po novi postavi, ktera bo v Gradcu osnovana in na Dunej poterjena v denarjih odrajtovali. Ti davki so: tlaka ština desetina, koplevnik, vinska in vse sorte desetina, goršina (kavnica) drobica in vsi drugi gosposki davki vsaciga imena, kateri niso bili v denarje zpremeneni. Naš zbor je bil prošno za tega volo do svetliga cesarja poslal, in cesar so hitro

dovolili. Ne bo več desetak po nivah hodil, ne bo več po vinogradah rog trobel.

(Horvačka.) 29. rožnika je ban Jelačić v Zagrebčkim zboru edinoglasno Diktator čes Horvačko, Slavonsko ino Sirmako, zvolen bil, za tak dolgo, de bodejo vse zmešnave nehale.

(Česka) še zmiram pod železno roko Windiograza ječi! —

(Nemška.) Iz Frankobroda svemo, de so nadvojvoda Janexa za Nemško deriave vijarja (Kriegerweiser) involili.

Marek, v Sevnici izvolen poslanec, je po poprej v Frankobrodu nastajoči predlog pred zborom govoril: Ker edinstvo Nemšine, ino potem vseh narodov narpoprej ino nar hitrej samo v tem zamore postati, de vai nemški vladari svojo vladarjjo zapustijo: 1) Veli postavodavni narodni zbor vsem nemškim vladarom, de naj za se ino svoje naslednike svojim vladarstvom odpovejo, ino si tako hvalo vaega Nemstva zadobijo. 2) Kader vai nemški vladari te žele spolnijo, začne narodni zbor voličel vladara, kateri ima na vrh constituciske luhstevne samooblasti postavljen biti. 3) Ta vladar bo iz žlahte tajstih nemških vladarjov izvolen, ki so se vladarstvu odpovedali. — Čujte! čujte! Slovenci, kaj je to?

(Laška.) Vsaki dan perčakujemo slišati, de so se Benedike vdale. Mislimo de se bo to v kratkim zgodilo. Radečki je v Veroni. Njegova armada je tako boja željna, de noče nič slišati od pogovorjenje zavolj mira s Savojskim kralom Dragutinam Albertam. De bi le tudi drugi Avstrijani, ki so še doma, hotli jim pomagat iti. Ni dvomiti, de bi velka močna Austria maliga nezvestiga Alberta prekosila, ino na njegovih, ne pa na naši zemli mir sklenila! — 30. rožnika je bil per Rivoli hudi boj, 4000 Piemontezov je moralo orožje dol položiti.

Novo pécem *)

za zdravje

Presvetlila Cesarja Ferdinanda.

Tuž vivat, na zdravje Cesarjat!
Najga nar večiga poglavarja,
De v žveli na sveti veselji,
Se dolgo in mirno prijazno z vaem,
Ker tolkaj lubezni deljo ljudem.

Tuž vivat! naj vsaki ohrani,
Kar pride od Dunajske strani,

Naj vela, kar Cesar veljo,
Ker so že obliubi dost dobrih reči,
Deb' sročas včakali vai željni ludi.

Perjatti, le dobro prevdarte,
No tudi se mlo posvarite,
Naj Bog nav reševti per vaem,
Kar Cesar oznanjo, obljubje ljudem,
Deb' serce odperli vaim dobrim rečem.

Deb' ludi tud mirno žveli,
In še poterpljenje imeli,
Dočakati novih reči,
Kar mislim, de vsaki prav serčno želi:
De skorej bi zvedel, kako se godi.

* To pesem je slozil g. Franz Ropotar v Velenju, kter se udaj v Gradcu per zboru prav pametno pouca. Zložil je Ropotar tud lepo vico, po kateri se ta pesem peje.

Namesti gospoda Gurnika so Dr. J. Krajca v Slovenigradcu poslanca k Dunajskim zboru zvolili. Prav zlo je nas veselilo, de so Slovenogradčani same iskrene Slovence volili, kateri svojo domčijo iz serca ljubijo, ino se za njo potegniti zamorejo. Slava jim!

Beseda Papežn Pija IX.,

ktero so na letosino belo saboto vprico kardinalov govorili.

(Dalje.)

Ako bi pa kdo Nas dolžil, de smo vse to Mi napeljali potem, kar smo iz ljubezni ino dobriga serca svojim podložnim dovolili, Našimu djanju po pravici tiga pripisati ne more, ker smo le storili, kar se je Nam ino drugim kraljam vidilo, de je za Naše dežele dobro ino prav. Tistim pa, kateri so v Naših deželah dobrote Naše v hudo obrnili, odpustimo iz serca; pa jih tudi v ljubezni opominamo, naj se poboljšajo, ino prosimo Boga, Očeta vsmilenja, naj sihe milostivo od njih odverne, kiire čakajo nevhvaležne ljudi. Tudi se Nemci nimajo nad Nami jeziti, de nismo zamogli per tistih ognenih želj pomagati, kateri so hotli svojim sosedam v gorni Italji pomagat, ino de nismo bili vhraniti kca, de bi ne bili iz Naših dežel z drugimi ljudstvi Taljanskiga potegnili, za ravno tisto svojo narodnost vžgani. Naj tadi dragi vladivci (kralji) Evrope, kteri imajo več orožnikov kakor Mi, niso bili vstan v sedajnih časih produkcij se svojim ljudstvom vstaviti. (Sih strahvati). Svojim bojakam ki smo jih na mejo Naših dežel poslali, pa nismo drugiga naro-

čili, kakor mejnike Naše lastine braniti ino varnost Naših krajev ohraniti. (Daje sledi.)

Nekaj Slovenceam gotovo še neznaniga, pa o sedajnimu času vedeti zlo potrebniga.

Vladije (regiringe) so mnogoterne, po glavnitvo pa lé trojesortne. I. Samovladija (Monarchie) je, kjer lé en sam vladuje; nej si bo cesar, kralj, vojvod, knez ali k. d. II. Zlahnovladija (Aristokratie) je, če ilahniki v kaki deržavi vladujejo. Ludstovladija (Demokratie) je pa III. tam, kjer se ludstvo samo vladuje. Takó se zcer vladije v glavi mnogoterih moziakov razločijo: pa v resnici morajo vsestrojne natenkama sklenjene biti, ino lé eno storiti: zakaj če v kaki deržavi ena ali druga iz tih treh vladij pred drugimi naprej šine, ne bo dobro v deržavi. Tam se morajo gotovo krivice delati ino natorne pravice alj svobodosni jemati. Vsi z usami obdani ludje so svobodni: tako noben clovek drugiga cloveka lastnina biti, noben clovek črez drugiga gospodari-ti, tako tudi noben clovek drugimu postavje dajati nemore, če uni k temu ne pervoli. Alj žalostno je vedeti ino povedati: „de se je že dolgo - dolgo na sveti taka godila!“ — Tudi v našimu cesarstvu je samovladija pred ludstovladijo, pa tudi nekoliko pred zlahnovladijo, v svoji viksi uradniksnosti (Bürokratie) posebno svoje ojstre roge naprej molela. Ni bila samo samooblastno vizarjenje: ampak je bila naša vlada do letošniga leta nekoliko alj pa zlo - samo-oblastno gospodarjenje. — Ker nihčér ni smel, postavim, črez kake naredbe po Meterni-hovimu kopitu kake pametne ino pravične besedice reči; brez de bi se ma bilo hati treba: — v ječo priti! — Po temu kopitu je bilo časi kaj krivično sklenjeniga; kar pa je po temu — od vladije lé debelo obte-sanimu kopitu — čisto pravično bilo. —

Ravno tako je, če se nekaj ilahnih ludi sklene ino drugim ludem postavje daje, brez de bi posledni k temu pervolili ali sej vedeli, zakaj de bi tiste postavje spolnavati mogli. To bi bilo samooblastna zlahnovla-dija. Zlahnovladija je potem takim — sama za se — tudi krivična ino tako zaveriliva.

De bi pa vsi ludje ene deržave dajali po-stave, po katerih bi se ravnali imeli, ni en-krat misliti mogoče: tako tudi ni misliti mo-

gočé, de bi ludstovlada sama na sebi na sveti vpelana biti ino obstati zamogla; za-kaj spačena je cloveška natura ino tedej lé nekteri — visoko učeni — natenkama izo-bravnici ludje zamorajo cloveško naturo — sobi ino drugim — nekoliko popraviti. Le učeni mozte zamorajo postavje k viksimu izobraženju alj oblikanju. — ino takó k nar-veči sreči ludstva — prav osnovati. Vsi lu-dje ene deržave nezorajo tedej postavje o-snovavati: lé izvoliti si morajo učne mozte, ki naj v imenu ludstva postavje osnovajejo. Taki mozte naj bojo ludstva ilahniki, — varhi ino služabniki! — Kakor nobeno lud-stvo brez postav obstati nemore, ravno ta-kó nobeno ludstvo brez visoko učenihi mo-ziov, ki le dobre postavje osnovati zamorejo, — srečno biti nemore.

Alj kakor nobena iz tih trojesortnih — zgoraj rečenihi vlad — sama za se ni po-pameti, ni po večni — bolji postavi, ni po clo-veški oslabljeni natori; — ni za ta svet, takó so vse trojne sklenjene, tako de vse tri le eno storijo, prav za prav cloveški oslabljeni natori permerjene ino od Boga za ta svet namenjene. — Jaz zategovolo le trojesorte ludi za ta revni svet poznam namreč: 1) ustavne vladarje (Constitution-nelle Regenten) z svojimi zadgovornimi po-mošnikami; (mit verantwoertlichen Ministern), 2) postavne svetvavce, ali osnovavce — de-želam ino ludstvu permerjenih postav (Volks-deputirte) ino 3) izpolnovavce — po clo-veški natori ino po legi ino lastnosti dežele — danih postav. Ktem poslednim vsi ludje v deržavi brez vsiga razločka slišijo: nej si že bojo kmetje, mestenčani, kupei, zlah-niki, duhovni, grofi ali knezi i. t. d. —

Ta zgoraj postavljeni razloček med lud-mi ne smemo tedej po rojstvu ali po bogat-stvu, ampak lé po dušni pripravnosti k temu ali usima stau — delati. Ustavni vladar nemore biti, ki hi ne imel zadostne učnosti ino velikodušnosti, tako tudi ne ustavniga vladarja pomočnik, (Minister) če bi teh dušnih lastnost ne imel. Ravno tako tudi svet-vavce ali ludstva poslanc nemore biti no-beden, ki hi cloveško nature sploh ino po-sebno vse potrebe ino težave — lege ino lastnosti svoje dežele natenkama ne poznal: Ne smemo tedej misliti, de bi ilahniki ali bogati mozte ne smeli biti, ludstva pomočni-ki ali poslanci. Tudi morajo biti, če le pravo učnost ino ludoljubno serce imajo. (D. sledi.)